

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/116023>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-05 and may be subject to change.

Wetenschappelijk artikel

De spelregels bij verzoeken tot inzage op grond van de Wbp

47

Trefwoorden:

inzagerecht, artikel 35 Wbp, artikel 43 Wbp, Dexia, misbruik van recht, kopie, interne notitie

Het recht op inzage in persoonsgegevens is vastgelegd in artikel 35 Wet bescherming persoonsgegevens ('Wbp').¹ Een betrokkene heeft door een beroep op dit artikel recht op inzage in zijn persoonsgegevens. Voor de verantwoordelijke die wordt geconfronteerd met een inzageverzoek is het niet altijd eenvoudig om hieraan te voldoen. De tijd dat de gegevens samengebundeld in een dossier terug te vinden zijn is niet meer. De gegevens bevinden zich vaak in tal van systemen. Ook is niet altijd duidelijk of een verzoek om inzage moet worden gehonoreerd. In dit artikel wordt ingegaan op de grenzen aan het recht op inzage. De afgelopen jaren is het nodige geprocedeerd en gepubliceerd² op het gebied van het inzagerecht, wat voor meer verdieping heeft gezorgd. Hierna volgt een bespreking van de spelregels bij verzoeken om inzage. Eerst zal worden ingegaan op de materiële aspecten, waarbij de vraag wordt beantwoord wat onder het recht op inzage valt. Vervolgens zal worden stilgestaan bij de formele aspecten, die door de betrokkene en de

verantwoordelijke in acht moeten worden genomen. Tot slot zal worden vooruitgeblikt door stil te staan bij de Europese plannen ten aanzien van het inzagerecht als opgenomen in een ontwerp voor een Europese verordening voor de verwerking van persoonsgegevens.³

1 Het recht op inzage in het kort

Een betrokkene heeft op grond van artikel 35 Wbp het recht met redelijke tussenpozen te vragen of, en zo ja welke persoonsgegevens van hem worden verwerkt.⁴ Dit recht is een uitwerking van het transparantiebeginsel. De wetgever vindt dat iedereen in beginsel in de gelegenheid moet zijn om na te kunnen gaan of zijn gegevens worden verwerkt.⁵ De betrokkene die de wijze waarop zijn gegevens worden verwerkt onrechtmatig vindt, wordt zo in staat gesteld dit (in rechte) aan te vechten.

Een betrokkene is degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft.⁶ Het betreft bijvoorbeeld een werknemer. Een verantwoordelijke is kort gezegd degene die beslist of, en zo ja, welke gegevens worden verwerkt,

* Cathérine Jakimowicz is advocaat bij SteensmaEven.

** Jan Berkvens is adjunct-directeur Juridische Zaken bij Rabobank Nederland, emeritus hoogleraar Informatica en Recht (Radboud Universiteit Nijmegen) en lid van de redactieraad van dit tijdschrift.

1 Dit artikel is een bewerking van een eerdere publicatie van J.M.A. Berkvens, verschenen in het Tijdschrift voor Financieel Recht, 'De beperkingen van het inzagerecht', *FR* 2009-10, p. 368.

2 Zie onder meer de navolgende publicaties: W.A.K. Rank & A.J. Haasjes, 'Misbruik van de Wbp in civiele procedures tegen financiële instellingen', *FR* 2005-12; G.J. Zwenne & J. Webbink, 'De winstverdubbelaar en de Wbp: over de reikwijdte en de inhoud van het kennisnemingsrecht van artikel 35', *P&I* 2006-2, p. 1-8; G.J. Zwenne, 'Nogmaals de Wbp en de winstverdubbelaar', *Computerrecht* 2007, 172; J.P. van Schoonhoven, 'Inzage bij banken; een recht te ver?', *Computerrecht* 2006, 99; J.M.A. Berkvens, 'Inzage, inzicht of overzicht', *P&I* 2005, p. 119-121; A.J.E. van den Bergen, 'De Wet bescherming persoonsgegevens in de financiële procespraktijk', *FR* 2005-10, p. 296-306; A.D. Putker-Blees & A. Meulenveld, 'Inzicht in het financiële recht', *Tijdschrift Recht en Arbeid*, 2006, 10; P.J.A. de Hert e.a., 'De Wbp na de Dexia uitspraken', *P&I* 2007-4, p. 147-157; J. Holvast, 'Annotatie bij Rb. Amsterdam 19 mei 2005', *Computerrecht* 2005, 49, p. 323-327; G.J. Zwenne e.a., 'Eerste fase evaluatie Wet bescherming persoonsgegevens, literatuuronderzoek en knelpuntenanalyse', *WOTDC* 2007; J.M.A. Berkvens, 'Wob-verzoek om inzage in politieregister', noot bij ABRvS 's-Gravenhage 29 november 2006, nr. 200601984/1, *LJN* AZ3237, *P&I* 2007-1, p. 25-26; J.M.A. Berkvens, 'Persoonsgegevens, wat zijn dat?', *P&I* 2005-6, p. 258-259; A.D. Putker-Blees & A. Meulenveld, 'Inzicht in het inzagerecht', *SR* 2006, p. 294-300; I.J. de Laat, 'Bij nader inzien. Over het inzagerecht ex art. 35 WBP', *ArbeidsRecht* 2012, 31; J. Ekelmans, 'Het inzagerecht verbeterd?', *NTBR* 2012, 10; J.T. van der Kroon, 'Inzagerecht onder art. 35 Wbp: de Hoge Raad biedt (meer) duidelijkheid', *Bb* 2007, 55; N. Wolters, 'De begrenzing van het privacy-rechtelijke inzagerecht: enkele recente uitspraken', *JutD* 2011, p. 21-24; W.H. Simonis & K.P.D. Vermeulen, 'Inzagerecht en correctierecht in de Wbp: onbekend maakt onbemind', *TAP* 2009, 6, p. 219-233; J.M.A. Berkvens, 'Het nieuwe Incidentenwaarschuwingssysteem financiële instellingen in het perspectief van de bestaande jurisprudentie inzake inzage en correctie', *FR* 2011- 7/8, p. 205-214; A. Wilken, 'Art. 35 Wbp: Wel of geen inzage in de adviezen van de medisch adviseur van de verzekeraar', *TvGR* 2011, 14, p. 188-198; J.P. Grauss, 'Verplichtingen voor verzekeraars op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens', *AV&S* 2013-1.

3 De Europese Commissie werkt aan een opvolger van de huidige Richtlijn 95/46/EG, Regulation of the European parliament and of the council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Brussels, 25 January, 2012/0011 (COD). Het betreft een verordening voor de verwerking van persoonsgegevens.

4 *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 157-159.

5 Recital 41 van Richtlijn 95/46/EG: (...) zodat hij zich van de juistheid en de rechtmatigheid van de verwerking kan vergewissen. Ook: recital 51 van de conceptverordening (*supra* noot 115).

6 Zie voor de definitie van betrokkene artikel 1 onder f Wbp.

met welk doel dat gebeurt en op welke wijze.⁷ Een werkgever zal zich bijvoorbeeld al snel als verantwoordelijke kwalificeren.⁸

Het antwoord van de verantwoordelijke op een inzageverzoek moet in begrijpelijke vorm bevatten: (i) een volledig overzicht van de door de verantwoordelijke verwerkte gegevens van de betrokkene; (ii) een omschrijving van het doel of de doeleinden van de gegevensverwerking; (iii) de categorieën van gegevens waarop de verwerking betrekking heeft; (iv) de ontvangers en categorieën van ontvangers; en (v) alle beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens. Desgevraagd moet ook (vi) informatie worden gegeven over de systematiek van de geautomatiseerde gegevensverwerking.⁹

2 De materiële aspecten van het inzagerecht

2.1 Is sprake van persoonsgegevens van verzoeker?

2.1.1 Algemeen

Als een persoon een verzoek doet om inzage in zijn persoonsgegevens moet worden nagegaan of inderdaad sprake is van het verwerken van persoonsgegevens.¹⁰ De artikel 29-Werkgroep ('de Groep'), het onafhankelijke advies- en overlegorgaan van Europese privacytoezichthouders,¹¹ vindt dat in een arbeidsrelatie sneller sprake is van een persoonsgegeven.¹² De Groep heeft in een andere opinie ook een advies gegeven over het begrip persoonsgegeven.¹³ De definitie van een persoonsgegeven is: (i) elk gegeven (ii) betreffende (iii) een geïdentificeerde of een identificeerbare (iv) natuurlijke persoon.¹⁴

Uit de term 'elk gegeven' blijkt dat de wetgever een ruime definitie van het begrip persoonsgegeven heeft bedoeld. Alle gegevens die informatie kunnen geven over een identificeerbaar natuurlijk persoon moeten als per-

soonsgegevens worden beschouwd.¹⁵ Er valt 'objectieve' informatie onder, zoals het feit of iemand ergens in dienst of klant is, maar ook subjectieve informatie, bijvoorbeeld een mening of oordeel. Denk onder meer aan het oordeel dat iemand goed functioneert en om die reden promotie krijgt of een oordeel in het kader van een ken-uw-klant-onderzoek.¹⁶

Een persoon is 'identificeerbaar' als zijn identiteit redelijkerwijs, zonder onevenredige inspanning, kan worden vastgesteld.¹⁷ In Nederland wordt blijkens de memorie van toelichting op de Wbp door de wetgever uitgegaan van de subjectieve kennis van de verantwoordelijke voor de verwerking.¹⁸ Het gaat dus niet om de vraag of de verantwoordelijke geacht kan worden in staat te zijn bepaalde gegevens in verband te brengen met een bepaalde persoon, maar of hij van de mogelijkheid op de hoogte is.¹⁹ Personeelsnummers kwalificeren zich als persoonsgegevens als de werkgever die deze gebruikt ook beschikt over de bijbehorende NAW-gegevens. Dit is anders in het geval een bedrijf beschikt over uitsluitend de personeelsnummers en niet over de NAW-gegevens. In dat geval is geen sprake van persoonsgegevens. Nog een voorbeeld. Een IBAN-service waarbij 9-cijferige bankrekeningnummers worden omgezet in een IBAN vormt een verwerking van persoonsgegevens indien dit gebeurt door een bank. Maar indien de service wordt verleend door een bedrijf dat niet beschikt over de bij de rekeningnummers behorende NAW-gegevens is geen sprake van verwerking van persoonsgegevens.

Om te beoordelen of sprake is van gegevens 'betreffende' een persoon is het van belang vast te stellen of de gegevens informatie over een persoon bevatten.²⁰ De Groep heeft drie alternatieve elementen geformuleerd aan de hand waarvan rekening houdende met alle omstandigheden kan worden getoetst: (i) inhoud: de informatie gaat volgens de gebruikelijke opvatting in een samenle-

7 Artikel 1 onder d Wbp bepaalt: de verantwoordelijke is de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.

8 Zie *Opinion 1/2010 on the concepts of 'controller' and 'processor'*, WP 169, 00264/10/EN, goedgekeurd op 16 februari 2010, p. 32.

9 Artikel 35 lid 2 Wbp.

10 Zie *Opinion 4/2007 on the concept of personal data*, WP 136, 01248/07/EN, goedgekeurd op 20 juni 2007. Zie bijvoorbeeld Rb. Arnhem, AWB 10/2952, LJN BU9079.

11 Alle toezichthoudende autoriteiten op het gebied van bescherming van persoonsgegevens betreffende de interne markt van de Europese Unie nemen deel aan deze werkgroep, die een belangrijke rol speelt in de totstandkoming van Europees beleid op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens. De artikel 29-Werkgroep heeft een onafhankelijk en raadgevend karakter. De belangrijkste taak van de Werkgroep is het bevorderen van een uniforme toepassing van de principes uit de privacyrichtlijn in alle lidstaten door samenwerking tussen de Europese toezichthouders.

12 Zie *Recommendation 1/2001 on Employee Evaluation Data*, WP 42, 5008/EN, goedgekeurd op 22 maart 2001.

13 Zie *Opinion 4/2007 on the concept of personal data*, WP 136, 01248/07/EN, goedgekeurd op 20 juni 2007.

14 Zie voor de definitie van persoonsgegeven artikel 1 onder a Wbp.

15 *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892 nr. 3, p. 46.

16 Groep gegevensbescherming artikel 29, *Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegeven*, 01248/07/NL, WP 136, goedgekeurd op 20 juni 2007, p. 5.

17 *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 47.

18 *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 47: Twee factoren spelen hierbij een rol: de aard van de gegevens en de mogelijkheden van de verantwoordelijke om de identificatie tot stand te brengen. Het College bescherming persoonsgegevens lijkt een aanhanger te zijn van de objectieve leer. Zo valt te lezen in zijn 'Richtsnoeren publicatie persoonsgegevens op internet.' Zie p. 10 van de Richtsnoeren (Stcrt. 11 december 2007). Zie ook de bespreking van deze richtsnoeren door J.M.A. Berkvens, *Computerrecht* 2008, 5, p. 199-201.

19 *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 49: 'Wat blijkens het voorgaande voor de verantwoordelijke geldt, geldt bij het verstrekken van gegevens aan een derde uiteraard ook voor de ontvanger. Dat betekent dat de verantwoordelijke zich in een dergelijk geval zal moeten afvragen of de bewuste gegevens in handen van de ontvanger al dan niet als identificeerbaar zullen moeten worden aangemerkt. Bepalend is wat in de gegeven situatie redelijkerwijs mag worden verwacht. Naarmate een verstrekker over meer mogelijkheden beschikt om de risico's van identificatie door de ontvanger te voorzien of te beperken, mag van hem in dit opzicht meer zorgvuldigheid worden verwacht.'

20 *Kamerstukken II 1997/98*, 25 892, nr. 3, p. 46.

ving over een persoon, bijvoorbeeld een personeelsdossier; of (ii) doel: de gegevens worden gebruikt of zullen worden gebruikt met het doel een persoon te beoordelen, op een bepaalde wijze te behandelen of de status of gedrag van die persoon te beïnvloeden; of (iii) resultaat: het gebruik van de gegevens zal naar verwachting gevolgen hebben voor iemands rechten of belangen.²¹

Als in een verwerking sprake is van toevallige aanwezigheid van gegevens over een persoon is de Wbp vermoedelijk niet van toepassing. De voormalig Registratiekamer (voorganger van het College bescherming persoonsgegevens) overwoog in dat verband ten aanzien van de gegevens van de begunstigde van een levensverzekering het volgende: 'Een vraag om informatie over een lopende polis van levensverzekering kan worden gezien als een verzoek om inzage zoals bedoeld in artikel 29 Wpr als het gaat om een verzoek van de geregistreerde over hem betreffende persoonsgegevens. Daarvoor is vereist dat de opgenomen gegevens op de betreffende persoon betrekking hebben. De vermelding dient voldoende zelfstandige betekenis te bezitten. De enkele vermelding met naam of enig ander gegeven in een gegevensverzameling die betrekking heeft op een contractuele verhouding tussen anderen (in casu de relatie tussen de verzekeraar en de verzekerde) maakt iemand (in casu de begunstigde) nog niet tot zelfstandig geregistreerde.'²² Dit betekent dat de vermelding van een naam in een al dan niet elektronisch document niet per definitie dient te worden opgevat als de verwerking van een persoonsgegeven. Denk ook aan de losse vermelding van een naam in een werkdocument of notulen of de vermelding van de naam van een getuige in de incidentenregistratie bij de veiligheidsafdeling van een financiële instelling. Zie de parallel met de zaak *Smith/het Verenigd Koninkrijk*, waarin een directeur op grond van artikel 8 EVRM toegang probeerde te krijgen tot een zakelijk dossier dat documenten bevatte waar zijn naam in professionele hoedanigheid voorkwam.²³ De klacht werd kennelijk ongegrond verklaard omdat de verlangde informatie louter zakelijk was en de verzoeker al op de hoogte was van de inhoud van de gevraagde documenten.²⁴ Uit deze uitspraak lijkt te volgen dat de systematische opslag van

persoonsgegevens alleen tot toepasselijkheid van artikel 8 EVRM leidt, als deze opslag de betrokken persoon als onderwerp heeft.²⁵ Een gegeven dat veeleer betrekking heeft op een aangelegenheid (bijvoorbeeld de beschrijving van een incident) dan op een persoon, lijkt zich dus niet als persoonsgegeven te kwalificeren.

Een 'natuurlijk' persoon wil zeggen dat het moet gaan om een in leven zijnde persoon.²⁶ Gegevens van bijvoorbeeld overleden werknemers of klanten vallen dus buiten het bereik van de Wbp.²⁷ Afdoende geanonimiseerde gegevens vallen ook buiten het bereik van de Wbp.²⁸ De vraag of gegevens afdoende zijn geanonimiseerd heeft overigens als gevolg van technologische ontwikkelingen een nieuwe dimensie gekregen. Big Data technieken kunnen ogenschijnlijk anonieme gegevens vaak koppelen aan identificeerbare personen. Gegevens betreffende rechtspersonen vallen eveneens buiten het bereik van de Wbp.²⁹ Contactgegevens van functionarissen van ondernemingen kwalificeren zich wel als persoonsgegevens. Gegevens van eenmanszaken vallen eveneens onder de Wbp.

2.1.2 *Controverse Rechtbank Middelburg versus Raad van State* De Raad van State,³⁰ alsmede de Rechtbank Middelburg³¹ hebben recent een aantal prejudiciële vragen gesteld, waarover in onderdeel 2.7 en 3.4 van dit artikel meer. Eén van die vragen luidt of een juridische analyse, zoals neergelegd in een minuut,³² kan worden aangemerkt als een persoonsgegeven.³³ Daarbij vraagt de Rechtbank Middelburg aan het HvJ EU te bepalen of alle in de minuut opgenomen gegevens van betrokkene kunnen worden aangemerkt als persoonsgegevens. Het handelt om zaken waarin het verzoek om een verblijfsvergunning is afgewezen en de betreffende asielzoeker in dat kader verzoekt om inzage in het volledige dossier aangaande zijn zaak, inclusief de minuut. De Raad heeft eerder in soortgelijke zaken geoordeeld dat de juridische analyse opgenomen in de minuut zich niet kwalificeert als persoonsgegeven in de zin van de Wbp. In het oordeel van de Raad speelt een rol dat de minuut een intern stuk betreft, dat is opgesteld ter voorbereiding van het uiteindelijke besluit. De gegevens worden dus wel gebruikt bij

21 Groep gegevensbescherming artikel 29, *Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegevens*, 01248/07/NL, WP 136, 20 juni 2007, p. 5 en RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 2001110165/1/A3, LJN BX3309.

22 *Verstrekken van gegevens over een levensverzekeringsspolis*, onderzoeksrapport Registratiekamer van 17 februari 1995: samenvatting op p. 55-56 van jaarverslag 1995. Vergelijkbaar: uitspraak Registratiekamer van 12 september 1994, 94.E.152 inzake FIOM; gepubliceerd in *Persoonsgegevens beschermd, van WPR naar WBP*, Den Haag: Sdu 1997, p. 231.

23 EHRM (Vierde kamer) 4 januari 2007, nr. 39658/05, RvdW 2007, 449 (*onderscheid zaakgegevens versus persoonsgegevens; Smith/Verenigd Koninkrijk*).

24 Het EHRM was van mening dat het verzoek eerder was ingegeven om bewijs te vergaren.

25 H.R. Kranenburg, *Toegang tot documenten en bescherming van persoonsgegevens in de Europese Unie – Over de openbaarheid van persoonsgegevens* (oratie Leiden), Deventer: Kluwer 2007.

26 *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 47.

27 Het CBP heeft aangegeven dat als de gegevens van een overledene ook betrekking hebben op een nabestaande (bijvoorbeeld in het geval van informatie over een erfelijke ziekte) de Wbp wel van toepassing kan zijn. Zie CBP Richtsnoeren publicatie van persoonsgegevens op internet. Zie ook F.J. Zuiderveen Borgesius & D.A. Korteweg, 'E-mail na de dood: juridische bescherming van privacybelangen', *P&I* 2009-5. Zie ook RvS 7 november 2012, nr. 201109485/1/A3, LJN BY2508.

28 *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 47.

29 *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 47.

30 RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 2001110165/1/A3, LJN BX3309.

31 Rb. Middelburg 15 maart 2012, AWB 11/367, LJN BV8942.

32 Een minuut is een schriftelijk stuk dat bij een conceptbesluit wordt gevoegd, om te komen tot het uiteindelijke besluit. Een minuut bevat onder meer een juridische analyse. Zie RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 2001110165/1/A3, punt 2.6, LJN BX3309.

33 RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 2001110165/1/A3. Zie punt 2.28 tot en met 2.30 (vraag 5), LJN BX3309.

de totstandkoming van de beslissing over de verblijfsvergunning, maar maken uiteindelijk geen deel uit van de beslissing en vormen derhalve geen neerslag daarvan.³⁴ Daarbij is de Raad van oordeel dat ten behoeve van de juridische analyse weliswaar persoonsgegevens worden betrokken, maar dat dit de beoordeling zelf niet tot een persoonsgegeven maakt.³⁵ De Rechtbank Middelburg twijfelt of dit oordeel van de Raad van State juist is, met name gelet op de uitleg die de Groep geeft aan het begrip persoonsgegeven.³⁶ De Raad van State overweegt echter dat het advies van de Groep geen aanleiding geeft tot een ander oordeel, nu niet wordt voldaan aan de door de Groep genoemde elementen (meer specifiek het element 'betreffende' een persoon) om te kunnen spreken van een persoonsgegeven. De Raad overweegt: 'Naar het oordeel van de Afdeling valt een juridische analyse niet onder het element "inhoud". Tevens wordt een juridische analyse niet gebruikt met het doel een persoon te beoordelen, maar is een analyse zelf een beoordeling van persoonsgegevens. Aan het element "doel" lijkt derhalve evenmin te zijn voldaan. Het gebruik van een juridische analyse heeft naar het oordeel van de Afdeling ook geen gevolgen voor iemands rechten of belangen, aangezien een persoon alleen aan een uiteindelijke op een aanvraag genomen besluit rechten kan ontnemen. Hoe de betrokken persoon wordt beoordeeld of behandeld in het maatschappelijke verkeer wordt niet bepaald door een juridische analyse, maar door de gegevens die daaraan ten grondslag liggen en de uitkomst van het besluitvormingsproces waar die analyse deel van uitmaakt. Aan het element "resultaat" lijkt derhalve evenmin te zijn voldaan.' Het HvJ EU zal duidelijkheid moeten verschaffen.

2.2 Is sprake van verwerkingen waarop de Wbp niet van toepassing is?

Als sprake is van een verwerking van persoonsgegevens geldt als uitgangspunt de toepasselijkheid van de Wbp. In artikel 2 Wbp wordt echter bepaald dat diverse verwerkingen van persoonsgegevens niet onder de reikwijdte van de Wbp vallen. Naast verwerking in het kader van enkele publiekrechtelijke doeleinden zijn dat verwerkingen voor persoonlijke of huishoudelijke doeleinden en sommige niet-geautomatiseerde verwerkingen (enkelvoudige dossiers of ongestructureerde verzamelingen).³⁷

2.2.1 Persoonlijk gebruik (artikel 2 lid 2 onder a Wbp)

Als een verwerking betrekking heeft op persoonlijk gebruik is de Wbp niet van toepassing. Deze grondslag moet niet worden verward met de uitzonderingen op het inzage-recht die worden gebaseerd op artikel 43 onder e Wbp. In dat geval is de Wbp wel van toepassing maar

wordt het inzage-recht beperkt indien de verwerking bijvoorbeeld betrekking heeft op intern beraad. In de jurisprudentie wordt dit onderscheid niet steeds scherp gemaakt.

Ook in de werksituatie kan sprake zijn van verwerking van persoonsgegevens voor persoonlijk gebruik. Op grond van artikel 2 lid 2 onder a is de Wbp dan niet van toepassing: 'Het persoonlijk gebruik ziet zowel op de situatie buiten het werk als daarbinnen. Veel beroepsoefenaars houden (...), ook in het kader van hun werk, eigen lijstjes bij, bijvoorbeeld adressenbestanden van personen met wie zij regelmatig contact onderhouden. Zij hebben het karakter van persoonlijke aantekeningen, dienend als geheugensteun. Deze laatste zijn van de verwerking van het wetsvoorstel uitgezonderd. Dit wordt niet anders wanneer bijvoorbeeld de secretaresse van de beroepsbeoefenaar in bijzondere gevallen ook daarvan kennis neemt.'³⁸ Men kan hier ook denken aan de werkaantekeningen van een HR-manager of accountmanager. De memorie van toelichting vervolgt echter: 'Zodra echter een verwerking beoogd is voor gebruik door meerdere personen, is het wetsvoorstel van toepassing.' Of, zoals tijdens de behandeling van de voorganger van de Wbp, de Wet persoonsregistraties in de Eerste Kamer werd opgemerkt: 'Het persoonlijke van het gebruik van de informatie is over op het moment dat de advocaat de informatie in het verkeer tot derden gebruikt.'³⁹ Kennelijk kan ook het tijdselement nog een rol spelen. In het voorbeeld van de HR-manager of accountmanager: zodra de aantekeningen worden overgedragen, worden het persoonsgegevens.

2.3 Interne notities/correspondentie

De verantwoordelijke hoeft in beginsel geen kopieën te overleggen van interne notities/correspondentie die de persoonlijke gedachten van de medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en uitsluitend bedoeld zijn voor intern overleg en beraad. Dit is onder meer af te leiden uit de jurisprudentie.

In de *Dexia*-zaak is aan de orde geweest in hoeverre persoonlijke aantekeningen van medewerkers vallen onder een verzoek om inzage.⁴⁰ Het hof redeneert als volgt (3:2): 'Dexia behoeft geen kopieën over te leggen van interne notities die de persoonlijke gedachten van medewerkers van Dexia bevatten en uitsluitend zijn bedoeld voor intern overleg en beraad, aangezien (verweerder) daarop geen recht heeft, waarbij het Hof verwijst naar Hoge Raad 24 januari 2003, nr C01/143, NJ 2003, 491 en artikel 2 lid 2 onder a, Wbp. Dat wordt anders als deze notities in een bestand worden opgenomen. (...)'

34 Gegevens die een neerslag vormen van een beslissing over een bepaald persoon dienen te worden aangemerkt als persoonsgegevens betreffende deze persoon. Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 46. RvS, 201005110/1/H3, LJN BP2831 en RvS, 201100148/1/H3, LJN BU3136.

35 RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 2001110165/1/A3, LJN BX3309. Zie punt 2.29.

36 Rb. Middelburg 15 maart 2012, AWB 11/367, LJN BV8942.

37 Vergelijk r.o. 47 in het *Lindqvist*-arrest (zaak C-101/01 van 6 november 2003 van het Europees Hof).

38 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 70 en RvS 2 februari 2011, 201005110/1/HR, LJN BP2831.

39 *Handelingen I*, 19 095 Wet persoonsregistraties 27 december 1988, EK 1414-586 kolom 3, p. 25.

40 HR 29 juni 2007, R06/045, LJN AZ4663 (*Dexia-1*); en HR 29 juni 2007, R06/046, LJN AZ4664 (*Dexia-2*).

De overweging van de Hoge Raad waarnaar het hof verwijst luidt:⁴¹ ‘Het oordeel van President en Hof dat persoonlijke werkaantekeningen van de hulpverlener niet ter inzage gegeven behoeven te worden, is juist. Deze maken geen onderdeel uit van het dossier. (...)’.

De Hoge Raad komt in het *Dexia I*-arrest tot eenzelfde conclusie als het hof:⁴² ‘Het Hof heeft kennelijk geoordeeld dat notities van persoonsgegevens die bij derden of bij (verweerder) zelf zijn opgevraagd naar hun aard deel uitmaken van een bestand of bestemd zijn om in een bestand te worden opgenomen. Dit oordeel is onjuist noch onbegrijpelijk nu aannemelijk moet worden geacht dat dergelijke, met een bepaald doel opgevraagde notities bestemd zijn om tezamen met andere persoonsgegevens van (verweerder) te worden bewaard en door Dexia geen omstandigheden zijn aangevoerd die een ander oordeel rechtvaardigen. Het Hof heeft voornoemde notities terecht onderscheiden van interne notities die de persoonlijke gedachten van medewerkers van Dexia bevatten en die uitsluitend zijn bedoeld voor intern overleg en beraad, omdat het bij laatstgenoemde notities veel minder vanzelfsprekend is dat deze bedoeld zijn om tezamen met andere persoonsgegevens in een bestand te worden opgenomen.’

Gezien het voorgaande blijkt uit de jurisprudentie dat persoonlijke notities/correspondentie, die niet bestemd zijn om in een dossier of bestand te worden opgenomen niet onder de Wbp vallen en dus uitgezonderd zijn van het recht op inzage. De persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke worden zo van het inzagerecht uitgesloten. Dit sluit ook aan bij het belangrijke uitgangspunt dat een organisatie het recht behoort te hebben om in vrijheid tot een ongestoorde gedachtewisseling te komen. Dit valt onder het recht op vrijheid van meningsuiting (artikel 10 EVRM). Dat betekent niet alleen de bescherming van een uiting, maar ook het recht om gegevens te verzamelen en daarover eigen gedachten te hebben. Dat houdt in dat bij het waarnemen van personen en het ordenen van de gedachten over die personen ten minste een deel van dat proces binnen het bereik van dit grondrecht valt.⁴³ Dit sluit ook aan bij Richtlijn 95/46/EG, die aan de Wbp ten grondslag ligt. In overweging 41 hiervan is namelijk bepaald dat het inzagerecht geen afbreuk mag doen aan het zakelijke geheim.

Waar het de Hoge Raad om lijkt te gaan is de persoonlijke gedachte van de medewerker van het inzagerecht uit te sluiten. Daarbij is naar onze mening niet altijd relevant waar de schriftelijke weergave van de gedachte is opgeslagen. Het persoonlijke logboek van een medewerker vormt ons inziens een verlengde van zijn geheugen. Als om praktische redenen de vastlegging van de gedachten fysiek in het werknemersdossier is opgeslagen betekent dat niet dat enkel en alleen daardoor de inhoud van

de gedachtenvorming buiten de uitzondering zou moeten vallen. De persoonlijke aard van die aantekening zal dan uiteraard wel aantoonbaar moeten zijn. Deze gedachte wordt bevestigd door een recente uitspraak van het Hof Amsterdam, welke uitspraak bij de Hoge Raad in stand is gebleven (met een verwijzing naar artikel 81 RO).⁴⁴ In deze zaak weigerde ABN AMRO Bank inzage te geven in: (i) correspondentie tussen de afdeling arbeidszaken en andere afdelingen van de bank; (ii) een e-mail van de voorzitter van de ondernemingsraad aan de Raad van Bestuur; en (iii) correspondentie tussen de advocaat van de bank en de afdeling Legal en arbeidszaken. ABN AMRO Bank stelde zich onder meer op het standpunt dat de verzochte gegevens gemeen hebben dat het gegevens betreft die de persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en die uitsluitend bedoeld zijn voor intern overleg en beraad en om die reden buiten de reikwijdte van het inzagerecht vallen. Het hof bepaalde: ‘Het inzagerecht zoals neergelegd in artikel 35 Wbp geldt evenwel niet onbeperkt. Zo volgt uit de jurisprudentie (...) dat het inzagerecht zich niet uitstrekt tot interne notities die de persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en die uitsluitend bedoeld zijn voor intern overleg en beraad. Een uiteindelijk op grond van bedoelde interne notities opgemaakt definitief rapport valt hier wel onder. De door Verweerder verzochte gegevens hebben gemeen (...) dat het correspondentie betreft tussen medewerkers van de verantwoordelijke, welke de persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en die uitsluitend bedoeld zijn voor intern overleg en beraad. Het bovenstaande in aanmerking nemende vallen de door Verweerder verzochte gegevens niet onder het inzagerecht van artikel 35 Wbp. Dit wordt niet anders indien (...) de persoonlijke aantekeningen/gedachten schriftelijk, waaronder begrepen “elektronisch”, worden gedeeld met andere werknemers. Dit rechtvaardigt niet de conclusie dat deze bedoeld zijn om tezamen met andere persoonsgegevens in een bestand te worden opgenomen.’ De A-G concludeert in punt 2.6: ‘In de onderhavige zaak heeft het hof in aansluiting op deze jurisprudentie (...) onderscheid gemaakt tussen (i) interne notities die de persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en die uitsluitend zijn bedoeld voor intern overleg en beraad; en (ii) het definitieve op basis van bedoelde notities opgemaakte rapport, en geoordeeld dat het inzagerecht zich niet uitstrekt tot de notitie van de eerste categorie. Dit oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting.’ Kort gezegd, wordt nogmaals bevestigd dat interne notities die de persoonlijke gedachten van medewerkers van de verantwoordelijke bevatten en die uitsluitend zijn bedoeld voor intern overleg en beraad buiten het inzagerecht van de Wbp vallen.

41 *Dexia*-arrest I en II, r.o. 3.14 en *HBU*-arrest, r.o. 3.6

42 HR 29 juni 2007, R06/045, LJN AZ4663 (*Dexia-1*) en HR 29 juni 2007, R06/046, LJN AZ4664 (*Dexia-2*).

43 Zie ook onderdeel 2.7.2 onder c van dit artikel.

44 Zie Hof Amsterdam, LJN BR3020 en HR 8 februari 2013, 11/04410, LJN BY4196.

2.4 Niet-geautomatiseerde dossiers

Op grond van artikel 2 lid 1 Wbp blijft de Wbp buiten toepassing als sprake is van persoonsgegevens die zijn opgeslagen in een enkelvoudig niet-geautomatiseerd dossier.⁴⁵ Verzoeken om inzage houden vaak verband met een conflict tussen de verzoeker en de verantwoordelijke. In een dergelijk geval is er vaak naast de normale verwerking van persoonsgegevens sprake van een dergelijk enkelvoudig dossier dat berust bij een leidinggevende of een interne of externe bemiddelaar of adviseur.⁴⁶ Een verzameling van dergelijke niet-geautomatiseerde dossiers valt eveneens op grond van artikel 2 lid 2 buiten de Wbp als de verzameling ongestructureerd is. Het bestaan van de mogelijkheid van alfabetische/lexicografische benadering van de verzameling is volgens de memorie van toelichting onvoldoende om structuur te veronderstellen.⁴⁷ Dossiersverzamelingen die dus uitsluitend bestaan uit een hoeveelheid op alfabet gerangschikte dossiers, met losse aantekeningen en min of meer chronologisch geordende documenten, zullen niet voldoen aan het vereiste van systematische toegankelijkheid.⁴⁸ Personeels- of klantdossiers die op alfabetische orde in een kast zijn gerangschikt, zonder verdere verwijzing, vallen dus buiten de reikwijdte van de Wbp. Ook moeten de dossiers betrekking hebben op verschillende personen.⁴⁹ De Rechtbank Utrecht heeft in dit kader vrij recent een uitspraak gedaan.⁵⁰ Het betrof een werkneemster die een klacht had ingediend bij de klachtcommissie Ongewenste Omgangsvormen van een onderneming. De werkneemster had na afronding van de betreffende klachtenprocedure om inzage in het onderliggende klachtdossier gevraagd. De werkgever had dit verzoek ingewilligd. Vervolgens heeft de werkneemster gevraagd om kopieën van documenten en gespreksverslagen. Daarbij heeft zij een beroep gedaan op artikel 35 Wbp. De werkgever heeft dit verzoek geweigerd. De rechter wijst het verzoek van werkneemster af. De rechter oordeelt dat het gaat om een papieren dossier en dat voor toepassing van de wet in dat geval vereist is dat sprake is van een 'bestand' in de zin van de Wbp. De rechter oordeelde dat het door de klachtcommissie aangelegde klachtdossier niet kwalificeert als bestand omdat het uitsluitend betrekking heeft op de door de werkneemster ingediende klacht en geen (vergelijkbare) persoonsgegevens van anderen bevat. Daaraan voegt de rechter toe

dat er mogelijk wel sprake zou kunnen zijn van een bestand als bedoeld in de wet als er sprake zou zijn van een hele verzameling klachtdossiers die op een systematische manier toegankelijk zouden zijn gemaakt, bijvoorbeeld in combinatie met een al dan niet geautomatiseerd bestand met een verwijfsfunctie naar de dossiers.⁵¹ Over dit onderwerp had de Hoge Raad zich in het verleden in het zogenaamde *Zwartboek*-arrest uitgesproken.⁵² In dit arrest kwam de vraag aan de orde of een op een neuroloog betrekking hebbend dossier over zijn functioneren, op basis waarvan zijn toelatingsovereenkomst was opgezegd, onder de definitie van bestand uit de Wbp viel.⁵³ De Hoge Raad oordeelde dat het dossier geen betrekking had op verschillende personen. Het dossier was uitsluitend aangelegd om vast te stellen of sprake was van (dis)functioneren van de neuroloog. Het dossier werd bovendien afzonderlijk bewaard, was alleen toegankelijk voor de directeur en bevatte geheel andere gegevens dan de verzameling van dossiers van de medisch specialisten. In de verzameling dossiers van de collega's van de neuroloog in kwestie waren slechts algemene gegevens opgenomen, zoals personalia, een afschrift van de toelatingsovereenkomst en correspondentie met betrekking tot het elders verrichten van werkzaamheden in het ziekenhuis. Het enkele feit dat het dossier van de neuroloog chronologisch geordend was, kon niet tot de conclusie leiden dat sprake was van een gestructureerd geheel van persoonsgegevens dat volgens bepaalde criteria toegankelijk was. Nu geen sprake was van een bestand en het dossier ook niet bestemd was om in dat bestand te worden opgenomen, oordeelde de Hoge Raad dat de Wbp niet van toepassing is. De eerder besproken uitspraak van de Rechtbank Utrecht is naar onze mening juridisch juist. Jansen schrijft in *P&I*, later gevolgd door De Laat, dat de conclusie van de Rechtbank Utrecht dat de Wbp bij het eerste dossier (nog) niet van toepassing is, niet billijk is en het overtuigender zou zijn geweest wanneer de rechtbank deze kwestie met een beroep op artikel 43 Wbp zou hebben afgedaan.⁵⁴ Wij delen deze mening niet. Nog los van de vraag of een beroep op artikel 43 Wbp hier kans van slagen zou hebben, omdat inzage in het volledige dossier reeds gegeven was en de discussie zich meer uitstrekt tot het antwoord op de vraag of (gedeeltelijke) kopieën zouden moeten worden verstrekt, wordt niet aan de in de wet gestelde eis van het 'bestands'-criterium voldaan. Dit rechtvaardigt simpelweg

45 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 54.

46 Zie bijvoorbeeld het zogenaamde *Zwartboek*-arrest: HR 3 juni 2005, *LJN* AT1093.

47 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 54.

48 Zie overweging 4.5 van de A-G in HR 3 juni 2005, *LJN* AT1093.

49 Artikel 1 onder c Wbp. Zie onder meer HR (strafkamer) 24 oktober 2000, *NJ* 2001, 33 en J.M.A. Berkvens e.a. (red.), *Wet bescherming persoonsgegevens, leidraad voor de praktijk*, artikel 1, jurisprudentie, aant. 2.3.

50 Rb. Utrecht, 280952 / HA RK 10-42, *LJN* BO5230.

51 Vergelijk HR 24 januari 1997, *NJ* 1998, 398, r.o. 3.4.2, *LJN* ZC2262.

52 HR 3 juni 2005, *LJN* AT1093.

53 Om zijn vermeende functioneringsproblemen aan te tonen werd informatie ingewonnen bij diverse ziekenhuismedewerkers. Deze verzamelde informatie werd door de neuroloog aangeduid als zwartboeken. Ook werd de Inspectie voor de Gezondheidszorg ingeschakeld en werd een deskundige gevraagd een rapport over de expertise en het functioneren van de neuroloog op te stellen. De neuroloog was het niet eens met bepaalde informatie die in het dossier was opgenomen, waaronder de zwartboeken, de informatie die aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg was verstrekt en het uiteindelijke rapport. De neuroloog verzocht de rechtbank op grond van het correctierecht van artikel 36 Wbp onder meer om verwijdering en vernietiging van bepaalde informatie uit het dossier.

54 M. Jansen, 'De grenzen van het privacyrechtelijke inzagerecht', *P&I* 2011-2, p. 83 e.v. en I. de Laat, 'Bij nader inzien. Over het inzagerecht ex art. 35 WBP', *ArbeidsRecht* 2012, 31.

maar één conclusie: geen toepassing van de Wbp. Een andere gedachte zou ook ingaan tegen het advies van de Groep die heeft benadrukt dat de reikwijdte van de regels voor gegevensbescherming niet te ver mag worden opgerekt.⁵⁵ Het is volgens de Groep onwenselijk regels voor gegevensbescherming toe te passen op situaties waarvan het niet de bedoeling was ze onder die regels te laten vallen en waarvoor die regels door de wetgever niet zijn opgezet. Er dient, aldus de Groep, rekening te worden gehouden met de beperkingen door de wetgever opgelegd en een van die beperkingen houdt verband met de wijze waarop gegevens worden verwerkt. In dat kader halen wij ook aan wat A-G Verkade in het *Zwartboek*-arrest zo mooi verwoordde: 'De omstandigheid dat het gaat om handelingen die men vanuit privacy-oogpunt zou willen en misschien zou kunnen bestrijden, kan niet omgekeerd tot de toepasselijkheid van de Wbp leiden.'⁵⁶ De Laat merkt nog op dat het weliswaar om een individueel dossier handelde, maar dat het voor de hand ligt dat het dossier in een bestand zou worden opgenomen (dus dat het 'bestemd is om in een bestand te worden opgenomen') en de Wbp daarom van toepassing zou moeten zijn. Het ging immers om een eerste zaak van de klachtencommissie. Het zou waarschijnlijk zijn dat nog meer zaken zouden volgen. Ook dit zien wij anders. De wet stelt als eis dat sprake moet zijn van een bestand en stelt daaraan voorwaarden. De aanname dat een dossier 'waarschijnlijk' in een bestand wordt opgenomen, terwijl een dergelijk bestand nog niet bestaat en dus niet getoetst kan worden of ook aan de voorwaarden van een bestand wordt voldaan, kan ons inziens niet tot toepassing van de Wbp leiden. De wijze waarop men bijvoorbeeld een rapport verwerkt, is van belang voor de toepasselijkheid van de Wbp en dus inzage op grond van de Wbp.

2.5 Betreft het verzoek niet (meer) beschikbare gegevens?

Het inzagerecht van de Wbp heeft alleen betrekking op gegevens die (nog steeds) in een verwerking aanwezig zijn.⁵⁷ Ze vallen pas na vastlegging onder een inzagerecht.⁵⁸ Dit volgt uit de formulering van artikel 35 Wbp waarin staat dat het moet gaan om gegevens die worden verwerkt. Als gegevens reeds zijn vernietigd of anderszins

niet meer bestaan vallen ze buiten het inzagerecht. Wat je niet hebt kun je niet geven.⁵⁹ De verantwoordelijke kan op grond van de Wbp niet worden verplicht tot reconstructie. Aldus ook het Hof Arnhem in een zaak waarbij een klant zijn bank vroeg om de gegevens van zijn effectenpositie op een bepaald tijdstip achteraf te reconstrueren.⁶⁰

2.6 Is sprake van misbruik van recht?

In de Dexia-uitspraken⁶¹ is ingegaan op het leerstuk misbruik van recht. Daarbij is uitgesproken dat het gebruiken van een inzageverzoek om (in casu) de bank te hinderen als misbruik van recht kan worden aangemerkt.⁶² De bewijslast ligt bij de verantwoordelijke. Die bewijslast is zwaar, omdat de betrokkene geen verplichting heeft om de achtergrond van zijn verzoek om inzage te motiveren. In casu was door de verweerder aangevoerd dat de betrokkene (ten onrechte) het inzagerecht onder de Wbp gebruikte om een beter gedocumenteerde procespositie op te bouwen.⁶³ Dat daarvoor echter de inzageprocedure van artikel 843a en b van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gebruikt moet worden (inzage, afschrift of uittreksel van bescheiden voor onder andere bewijsdoeleinden) werd niet aanvaard.⁶⁴ Het gebruikmaken van het inzagerecht onder de Wbp voor de doeleinden van artikel 843a en b Rv wordt door de Hoge Raad niet a priori gezien als misbruik van recht omdat het recht op inzage een zelfstandig recht is. Indien misbruik van (het inzage)recht wordt aangevoerd als grondslag voor het weigeren van inzage dient de verantwoordelijke op basis van artikel 3:13 BW verweer te voeren. Hij moet dan aantonen dat de betrokkene zijn bevoegdheden onder artikel 35 Wbp gebruikt voor een ander doel dan waarvoor de bevoegdheid is verleend.⁶⁵ Zoals Dommering in zijn annotaties bij Dexia en HBU schrijft: 'De aanvrager behoeft bij zijn aanvraag geen doel te stellen, maar de rechter zal moeten toetsen of de opgevraagde informatie binnen het doel van het inzagerecht van de Wbp valt.'⁶⁶ In het Verenigd Koninkrijk speelde de *Durant*-zaak, waarbij Durant in een conflict met Barclays Bank probeerde zijn dossier bij bemiddelaar FSA op te vragen teneinde zijn procesdossier aan te vullen. Daar werd door het Court of Appeal misbruik van

55 Groep gegevensbescherming artikel 29, *Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegevens*, 01248/07/NL, WP 136, goedgekeurd op 20 juni 2007, p. 5.

56 Zie overweging 5.8 van de A-G in HR 3 juni 2005, LJN AT1093.

57 Of ze bewaard hadden moeten blijven is natuurlijk een andere vraag. Vgl. HvJ, zaak C-553/07 (*Rotterdam/Rijkeboer*).

58 Zie bijvoorbeeld Rb. Arnhem, AWB 10/2952, LJN BU9079.

59 Hierbij is van belang dat uit artikel 611 onder d Rv volgt dat geen dwangsom kan worden opgelegd indien sprake is van een blijvende of algehele onmogelijkheid om na te komen.

60 Van Dijk e.a. (red.), *Uitsprakenbundel Wet bescherming persoonsgegevens*, Den Haag: Sdu 2009.

61 HR 29 juni 2007, R06/045, LJN AZ4663 (*Dexia-1*); HR 29 juni 2007, R06/046, LJN AZ4664 (*Dexia-2*); en HR 29 juni 2007, R06/163, LJN BA3529 (*HBU*).

62 Soms worden inzageverzoeken gebruikt om zand in de machine te strooien: vgl. A.P.W. Duijkersloot e.a., *Vexatious requests: Antimisbruik-regelingen van openbaarheidswetgeving*, Universiteit Utrecht 18 januari 2010.

63 Over fishing expedities zie ook B.M. Katan, 'Inzagerecht bij faillissement', *VG/O* 2007-2.

64 Deze bepalingen worden momenteel herzien. Zie J.R. Sijmonsma, 'Het inzagerecht vernieuwd', *Tijdschrift voor de Procespraktijk* 2010-6, p. 179-185.

65 Zie EHRM (Vierde kamer) 4 januari 2007, nr. 39658/05, *RvdW* 2007, 449.

66 Zie ook de noot van Dommering in: Van Dijk e.a. (red.), *Uitsprakenbundel Wet bescherming persoonsgegevens*, Den Haag: Sdu 2009, p. 534.

recht aangenomen.⁶⁷ Kort samengevat komt het oordeel van de Engelse rechter erop neer dat indien het inzage-recht wordt gebruikt om informatie boven tafel te krijgen ter versterking van de processuele positie van de betrokkene, inzage kan worden geweigerd. Het doel van het inzagerecht bestaat er immers in dat de betrokkene in staat wordt gesteld om de rechtmatigheid van een verwerking te controleren en zo nodig actie te nemen.⁶⁸ Dat moet worden nagegaan of het inzagerecht valt onder de doelstellingen van de Wbp of (mede) andere doelen dient volgt ook uit de zaak *Smith/het Verenigd Koninkrijk*.⁶⁹ Het Hof overweegt: ‘The information allegedly in the files concerned a business transaction, the terms of which the application claims to be fully aware. It was presumably Smith’s desire to obtain substantiation of these terms with possible view to further legal proceedings that motivated his application to access to the data held by the bank, in other words an oblique application for discovery of documentary evidence. This is therefore not a case where the applicant seeks access to information about his identity or personal history, whether with a view of correcting errors in those records or preventing misuse of personal information or to uncovering information with formative implications for his personality.’ Overigens zal misbruik vaak ook strijdig zijn met de rechten en vrijheden van de organisatie van de verantwoordelijke. Die kan dan (ook) met een beroep op artikel 43e van de Wbp (zie hierna) inzage weigeren.

2.7 Valt het inzageverzoek onder een van de uitzonderingen van artikel 43 Wbp?

Artikel 43 Wbp bevat een vijftal gronden op basis waarvan de rechten van de betrokkene (waaronder ook dat op inzage) kunnen worden beperkt voor zover dat noodzakelijk is om aan bepaalde belangen tegemoet te komen.⁷⁰ De formulering van artikel 43 Wbp bevat de term ‘voor zover’. Dat kan worden opgevat als een mogelijkheid om inzage te beperken tot een deel van de gegevens. Ook biedt het de mogelijkheid om beantwoording van het verzoek uit te stellen voor zover het binnen de gestelde termijn van vier weken niet goed mogelijk is. Drie van de vijf gronden hebben uitsluitend betrekking op de overheid (onderdeel a, c en d). Onderdeel b

en e zijn met name van belang voor de particuliere sector en worden om die reden hier uitsluitend behandeld.

2.7.1 Inzage bij strafbare feiten

Grondslag 43 onder b Wbp betreft het beperken van onder meer het recht op inzage voor zover dat noodzakelijk is voor de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten. Koevoets is van mening dat grond b geen betekenis voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de opsporing door werkgevers heeft en uitsluitend ziet op de staat als daartoe aangewezen instantie.⁷¹ Dit terwijl zij wel meent dat sprake is van een op het arbeidsrecht gebaseerde opsporingsbevoegdheid van de werkgever.⁷² Wij kunnen ons niet vinden in deze erg strikte interpretatie van artikel 43 onder b Wbp. Bedrijven hebben een eigen verantwoordelijkheid op het gebied van met name de voorkoming en opsporing van strafbare gedragingen. Zo worden onder meer financiële instellingen door de wetgever verplicht om een beheerste en integere bedrijfsuitoefening te waarborgen. Financiële instellingen hebben in dat kader een branchewaarschuwingssysteem opgezet.⁷³ De betrokkenheid van de particuliere sector in het algemeen volgt ook uit artikel 22 Wbp dat zelf geheel is gebaseerd op het uitgangspunt dat verantwoordelijken strafrechtelijke gegevens moeten kunnen verwerken ter voorkoming van tegen hen, de organisatie of in de organisatie werkzame personen, gerichte criminaliteit. Er wordt zelfs een mogelijkheid gecreëerd om preventief of repressief op te treden ten behoeve van derden buiten de eigen groep mits een voorafgaand onderzoek succesvol is doorlopen.⁷⁴ Ook het College bescherming persoonsgegevens is van mening dat een werkgever, ter voorkoming, opsporing of vervolging van strafbare feiten binnen zijn bedrijf, een beroep kan doen op artikel 43 onder b Wbp.⁷⁵ Dit standpunt is terug te vinden in een aantal door het CBP goedgekeurde gedragscodes, waarin de exceptie van artikel 43 onder b Wbp expliciet is opgenomen.⁷⁶

2.7.2 Wat valt onder de uitzondering van artikel 43 onder e Wbp?

Artikel 43 onder e betreft een uitzondering op het recht van inzage ‘voor zover dit noodzakelijk is voor de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden

67 ‘His claim is a misguided attempt to use the machinery of the Act as a proxy for third party discovery with a view to litigation or further investigation, an exercise, moreover, seemingly unrestricted by consideration of relevance. It follows that much of Mr. Durants complaint about redaction of other individuals names and details falls away, regardless of the outcome of the correct application of the provisions of section 7(4) – (6) for protection of the confidentiality of other individuals (see paragraphs 52-68 below).’ [2003] EWCA Civ 1746 Case No:B2/2002/2636 8 december 2003.

68 *Kamerstukken II* 1999/2000, 26 855, nr. 3, p. 4.

69 EHRM 4 januari 2007, *NJ* 2007, 475.

70 Dit betreft: (a) de veiligheid van de staat, (b) de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten, (c) gewichtige economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen, (d) het toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften die zijn gesteld ten behoeve van de belangen, bedoeld onder b en c, of (e) de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen.

71 M.M. Koevoets, ‘Wangedrag van werknemers – De bevoegdheid van werkgevers tot opsporing en sanctionering’, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2006, p. 35.

72 M.M. Koevoets, ‘Wangedrag van werknemers – De bevoegdheid van werkgevers tot opsporing en sanctionering’, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2006, p. 337.

73 Zie het op 25 mei 2011 door het CBP goedgekeurde Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen.

74 Artikel 31 Wbp e.v.

75 Zie onder meer het rapport *Goed werken in netwerken* van het CBP, p. 23 en 4.3.2.

76 Zie onder meer artikel 9.1 van de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen 2010 en artikel 9.1 van de Privacy-gedragscode sector particuliere onderzoeksbureaus 2009, p. 47.

van anderen'. Uit de toelichting op de Wbp blijkt dat onder het begrip 'anderen' ook de verantwoordelijke kan vallen.⁷⁷ Het begrip 'anderen' is ruimer dan het begrip 'derden' uit artikel 35 lid 3 Wbp waardoor ook de belangen van werknemers van de verantwoordelijke in het geding kunnen worden gebracht. Met een beroep op artikel 43 onder e Wbp kan een verzoek om inzage worden geweigerd. Naast grondrechten kunnen ook andere belangen een rol spelen. De memorie van toelichting noemt als voorbeeld disproportionele administratieve lasten.⁷⁸ Hierna wordt op enkele voorbeelden van prevalerende belangen ingegaan.

a. Is sprake van vertrouwelijke bedrijfsgeheimen?

Het belang van de bescherming van bedrijfsgeheimen valt onder de strekking van artikel 43 onder e Wbp. Het begrip bedrijfsgeheim kan naast gegevens ook de interpretatie die daaraan wordt gegeven omvatten, alsmede de consequenties die daaraan worden verbonden. Tijdens de totstandkoming van Richtlijn 95/46/EG is considerans 41 toegevoegd waarin wordt gesteld dat verzoeken om inzage geen afbreuk mogen doen aan het 'zakengeheim'. Voor de verantwoordelijke is het recht om een onderneming te exploiteren van belang. Dit recht is expliciet opgenomen in artikel 16 van het EU-Handvest voor de grondrechten.⁷⁹ Verzoeken om inzage en inlichtingen kunnen conflicteren met het zakengeheim, en daardoor het exploiteren van een onderneming bemoeilijken. Een beroep op het zakengeheim kan er echter niet toe leiden dat betrokkene alle informatie wordt geweigerd.

b. Is de vrijheid van meningsuiting in het geding?

Enieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting.⁸⁰ Bijvoorbeeld hoe iemand tegen een ander aankijkt. In de zaak *Autronic AG/Zwitserland* heeft het EHRM expliciet erkend dat ook rechtspersonen een beroep op artikel 10 EVRM (het recht op vrijheid van meningsuiting) kunnen doen.⁸¹ Dat recht omvat niet alleen de bescherming van een uiting, maar ook het recht om gegevens te verzamelen en daarover een eigen gedachte te hebben. Dat betekent dat bij het waarnemen van personen en het ordenen van de gedachten over die personen ten minste een deel van dat proces in het bereik van het grondrecht valt.

c. Is de vrijheid van ongestoorde gedachtewisseling in het geding?

Organisaties dienen ruimte te hebben om ongestoord tot een oordeel te komen. Zowel artikel 10 Grondwet als artikel 8 EVRM beschermt tot op zekere hoogte ook rechtspersonen.⁸² Het grondrechtelijke recht op privacy komt in beginsel dus niet alleen toe aan natuurlijke personen, maar ook aan rechtspersonen.⁸³ De Rechtbank Den Haag overwoog ten aanzien van de gedachtewisseling het volgende: 'De stukken zijn, zo maakt de rechtbank op uit het bestreden besluit en uit de inhoud van de stukken zelf, alleen bedoeld voor intern gebruik. Niet alleen met het oog op een juiste uitoefening van verweerdert taak, maar ook met het oog op het algeheel functioneren van diens organisatie, is naar het oordeel van de rechtbank van belang dat de bij of voor verweerder werkzame personen binnen diens organisatie in vrijheid hun gedachten en opvattingen kunnen uiten. Dit door verweerder als "ongestoorde gedachtewisseling" aangeduide belang moet naar het oordeel van de rechtbank dan ook worden aangemerkt als een van de rechten en vrijheden die artikel 43, onder e, van de Wbp beoogt te beschermen.'⁸⁴ Ook de Rechtbank Utrecht heeft zich over deze specifieke uitzondering uitgelaten, in een zaak die handelde over medische aansprakelijkheid.⁸⁵ Een vrouw stelde het ziekenhuis aansprakelijk voor de schade die zij had geleden door foutieve behandeling van schouderklachten door het ziekenhuis. De vrouw heeft in dit kader aan de verzekeraar van het ziekenhuis gevraagd om een kopie van: (i) het medisch dossier; en (ii) het medisch advies dat de verzekeraar over de kwestie had ontvangen. De verzekeraar heeft een kopie van de medische informatie verstrekt, maar weigert een kopie te verstrekken van de medisch adviseur omdat deze uitsluitend bedoeld is voor intern gebruik. De verzekeraar gaf aan dat adviezen die gaan over de beoordeling van het handelen van de verzekerde door de verzekeraar niet aan derden worden verstrekt, omdat deze vrijelijk (en dus vertrouwelijk) moet kunnen overleggen met zijn adviseur over de aansprakelijkheidskwestie. De rechtbank oordeelt dat de verzekeraar op grond van artikel 43 Wbp (onder e) geen afschrift hoeft te verstrekken van de gerichte medische adviezen en dat geen mededeling hoeft te worden gedaan van de opinies en conclusies die de adviseur in zijn adviezen heeft neergelegd. De recht-

77 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 171.

78 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 171.

79 OJ/EU C 364/12 d.d. 18 december 2000.

80 Zie artikel 10 EVRM (Vrijheid van meningsuiting).

81 EHRM 22 mei 1990, nr. 12726/87 (*Atronic AG/Zwitserland*). Zie ook A.J. Sewnandan Mishre, 'Het belang van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden voor rechtspersonen', *V&O* 2012-10, p. 165.

82 EHRM 16 april 2002, nr. 37971/97 (*Societe Colas Est e.a./Frankrijk*). Zie tevens de leidraad van het Ministerie van Justitie, *afstemmen van wetgeving op de Wbp*, bijlage bij *Kamerstukken II* 2010/11, 32 761, nr. 1 (raadpleegbaar vanaf 31 mei 2011, paragraaf 2.7: 'Artikel 8 EVRM biedt in bepaalde gevallen ook bescherming aan rechtspersonen, hoewel die bescherming in beginsel minder vergaand zal zijn dan die aan natuurlijke personen wordt geboden. Ook de bescherming van artikel 10 Grondwet strekt zich uit over rechtspersonen (...)' Zie ook *Kamerstukken II* 1976/77, 13 872, nr. 7, p. 35. Zie overigens ook paragraaf 3.3 van de explanatory memorandum bij de voorgestelde privacyverordening waar als afwegingselement wordt verwezen naar het Charter of Fundamental Rights, in het bijzonder artikel 16 (freedom to conduct a business).

83 EHRM 16 april 2002, nr. 37971/97 (*Societe Colas Est e.a./Frankrijk*). Zie tevens A.J. Sewnandan Mishre, 'Het belang van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden voor rechtspersonen', *V&O* 2012-10, p. 165.

84 Rb. 's-Gravenhage 27 december 2005, nr. AWB 0515365 WPD. Gepubliceerd in: Van Dijk e.a. (red.), *Uitsprakenbundel Wet bescherming persoonsgegevens*, Den Haag: Sdu 2009. Zie nr. 43.2.

85 Rb. Utrecht 17 november 2010, LJN BO52222.

bank motiveert dit als volgt: 'Waar sprake is van een aansprakelijkstelling naar aanleiding van vermeend onjuist medisch handelen dient het advies van de medisch adviseur er immers met name toe om de verzekeraar in staat te stellen een standpunt in te nemen jegens de wederpartij, die in de regel ook door een medisch adviseur wordt voorgelicht. Het zou de ongestoorde gedachteswisseling van de aangesproken persoon – in dit geval de verzekeraar – om te kunnen komen tot een standpunt naar aanleiding van de aansprakelijkstelling en zijn positie ten opzichte van de wederpartij in een eventuele procedure te zeer (kunnen) schaden als van de inhoud van de adviezen van de medisch adviseur aan de betrokkene/wederpartij mededeling zou moeten worden gedaan in de zin van artikel 35 Wbp.' In die lijn heeft de Rechtbank Den Haag in een zaak die handelde over de exhibitieplicht van artikel 843a Rv bepaald dat een partij niet mag worden belemmerd in zijn mogelijkheden om in vrijheid en zonder mogelijke inmenging van anderen zijn gedachten te vormen met het oog op een standpuntbepaling.⁸⁶ Hierbij wordt door de rechtbank expliciet verwezen naar de Wbp.

In een soortgelijke zaak heeft de Rechtbank Utrecht nogmaals het verzet van een betrokkene om inzage in onder meer het advies van de medisch adviseur afgewezen. Hierop is hoger beroep ingesteld. Het Hof Amsterdam komt tot een ander oordeel, te weten dat onder meer het advies van de medisch adviseur wel moet worden verstrekt aan de betrokkene.⁸⁷ Het hof oordeelt: 'Evenmin kan Medirisk zich ten aanzien van dit rapport met succes beroepen op de in artikel 43 sub e van de Wbp genoemde uitzondering. Niet valt in te zien waarom het noodzakelijk zou zijn in het belang van de rechten en vrijheden van Medirisk zelf en/of het OLVG om artikel 35 Wbp in zoverre buiten toepassing te laten. Het betoog dat het noodzakelijk is dat degenen die bij de beoordeling van een schadeclaim betrokken zijn intern vrijelijk moeten kunnen overleggen en dat anders haar recht op een eerlijk proces in de zin van artikel 6 EVRM geschaad zou worden, biedt – mede gezien de strikte uitleg die aan het noodzakelijkheidscriterium in deze bepaling moet worden gegeven – naar het oordeel van het Hof onvoldoende onderbouwing voor die stelling'. Tegen deze beslissing is cassatie ingesteld.

De Raad van State oordeelde in een zaak over inzage in IND-stukken dat een beroep op artikel 43 onder e Wbp niet opging.⁸⁸ In het kader van een klachtenprocedure aangespannen door een man wiens verzoek tot een verblijfsvergunning was afgewezen, werd verzocht om stukken uit het interne dossier van de IND. De staatssecretaris weigerde inzage. De staatssecretaris stelde zich

onder meer op het standpunt dat als deze stukken na afronding van de besluitvorming voor inzage vatbaar zijn, de opsteller van de betreffende documenten zich belemmerd kan voelen in de vrijheid om argumenten en overwegingen naar voren te brengen die bij de besluitvorming van belang kunnen zijn. Dit zou kunnen leiden tot het niet-vermelden van dergelijke argumenten en overwegingen, waardoor de vereiste zorgvuldigheid in de besluitvorming wordt bedreigd. Volgens de staatssecretaris diende het belang van een ongestoorde gedachteswisseling te prevaleren boven het belang van de verzoeker bij inzage in de stukken. Eerder werd overigens wel inzage in dergelijke stukken verleend, maar dit beleid is door de staatssecretaris op grond van een aantal argumenten gewijzigd.⁸⁹ De Raad van State oordeelde dat 'het door de Minister aangevoerde belang van hemzelf als verantwoordelijke en van de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen waaronder de groep ambtenaren van de IND en de Staatssecretaris niet kunnen worden aangemerkt als een zodanig gewichtig belang, dat dit het buiten toepassing laten van artikel 35, lid 2 van de Wbp rechtvaardigt.' De Raad van State oordeelt echter dat dit niet betekent dat de minister zonder meer is gehouden de minuten en het interne dossier integraal aan de verzoeker te verstrekken, omdat de Wbp niet in een recht op inzage in stukken waarin persoonsgegevens zijn opgenomen voorziet. Wij komen hier in onderdeel 3.4 van dit artikel op terug. Ook over dit onderwerp hebben de Raad van State en de Rechtbank Middelburg in de reeds in onderdeel 2.1 van dit artikel genoemde uitspraken over inzage in minuten een tweetal prejudiciële vragen gesteld. De Raad van State heeft evenals de Rechtbank Middelburg kort gezegd aan het HvJ EU gevraagd aan te geven of het feit dat in de minuten niet langer de redenen worden vastgelegd als gevolg van de inzage wat ten koste gaat van de ongestoorde gedachteswisseling en besluitvorming, leidt tot een gerechtvaardigd belang van vertrouwelijk op grond waarvan inzage kan worden geweigerd. Waarbij de Raad van State aanvullend vraagt of, kort gezegd, onder de bescherming van rechten en vrijheden van anderen kan worden begrepen het belang van een interne ongestoorde gedachteswisseling binnen de betrokken overheidsinstantie. Nogmaals zij opgemerkt dat vaak sprake kan zijn van een samenloop van deze dimensie van artikel 43 onder e Wbp met artikel 2 lid 2 onder a Wbp. Anders dan bij artikel 2 lid 2 onder a Wbp blijven de bepalingen van de Wbp van toepassing.

d. Is sprake van een conflict met belangen van medewerkers of derden?

Denkbaar is dat de belangen van werknemers of van derden worden geschaad indien inzage wordt gegeven.

⁸⁶ Rb. 's-Gravenhage 4 april 2012, *TvGR* 2012, 23. Zie tevens r.o. 4.8 in een uitspraak van Rb. Amsterdam, 527175/KGZA 12-1351 Pee/MW, *LJN* BY2758.

⁸⁷ Hof Amsterdam 31 januari 2012, *LJN* BV2565. Zie voor een uitvoerige bespreking Hof Amsterdam 31 januari 2012, rolnr. 200.090.740, *LJN* BV2565, Mr. ir. J.P.M. Simons, *TVP* 2012-3, p. 114 e.v.

⁸⁸ RvS 2 februari 2011, *LJN* BP2831.

⁸⁹ De hoge frequentie van het aantal verzoeken zou een te grote werklast met zich meebrengen, minuten zouden door sommige belanghebbenden verkeerd worden geïnterpreteerd en bovendien was het eerdere beleid in strijd met artikel 43 onder e Wbp en was hij niet gehouden eerder foutief beleid te handhaven.

Als voorbeeld noemen wij de activiteiten van een bedrijfsbeveiligingsdienst die incidenten onderzoekt. Als een verdachte om inzage vraagt kunnen uit details van het dossier gegevens tevoorschijn komen over bronnen. Die bronnen kunnen dan gevaar lopen. De belangen van de bescherming van de bronnen hebben voorrang op de belangen van degene die inzage vraagt. Dus geen inzage. In de *Philadelphia*-zaak oordeelde de Rechtbank Zutphen dat toegezegde vertrouwelijkheid in de weg kon staan aan het verschaffen van inzage in verklaringen van collega's over betrokkene.⁹⁰ In deze zaak ging het om een werknemer die door zijn werkgever was overgeplaatst omdat collega's hadden aangegeven niet langer met hem te willen werken. De betreffende medewerker vorderde in kort geding afgifte van de gespreksverslagen om erachter te komen wie wat over hem had verteld. In de *HBU*-zaak oordeelde de rechter dat onder omstandigheden ook passages mogen worden afgedekt.⁹¹

e. Is er sprake van een auteursrechtelijk beschermd werk?

Een voorbeeld van het belang van een bedrijfsgeheim vormt het verzoek om inzage in een psychologische test.⁹² Het Nederlands Instituut voor Psychologen vroeg het College bescherming persoonsgegevens om zijn zienswijze met betrekking tot inzagerecht in testgegevens bij het afnemen van psychologische testen. Het CBP woog aan de hand van de criteria van artikel 8 lid 2 EVRM het belang van het recht op inzage enerzijds tegen het belang van het behoud van waarde van de test en de auteursrechtelijke bescherming ervan anderzijds en concludeerde tot een inperking van het recht op inzage.

f. Gaat het om een verdediging van rechten?

In geval van een conflict met een betrokkene moet de verantwoordelijke zich kunnen verweren. Dat is alleen goed mogelijk indien de verantwoordelijke ingeschakelde interne en externe adviseurs vrijelijk kunnen adviseren. Dat wordt bemoeilijkt als een analyse van onder andere casuïstiek ook aan de betrokkene moet worden overhandigd. Daarbij zij opgemerkt dat de rol van de adviseur bestaat uit het toepassen van knowhow op gegevens en niet uit het verzamelen van persoonsgegevens. Ten aanzien van vertrouwelijke correspondentie zie ook artikel 8 EVRM.

g. Is sprake van overige conflicten met belangen van de verantwoordelijke?

Onder deze noemer kunnen al eerder genoemde belangen worden gebracht. Maar ook andere belangen van de verantwoordelijke kunnen een rol spelen. Zo oordeelde de Rechtbank Utrecht dat het belang van een ziekenhuis bij een incidentmeldingssysteem ten behoeve van het bewaken van de kwaliteit van de zorg en de daarvoor

noodzakelijke vertrouwelijkheid die aan het goed functioneren van een dergelijk systeem ten grondslag ligt aan kennisname door de betrokkene van de melding opgenomen in het meldingssysteem in de weg staat.⁹³

2.8 Geldt een beperking op grond van belangen van derden?

Artikel 35 lid 3 beschermt de derde-belanghebbende. De wet beperkt de derde-belanghebbende tot derde in de zin van de Wbp. Daaronder vallen op grond van de definitie van derde in artikel 1 Wbp niet de betrokkene, de verantwoordelijke, de bewerker of een werknemer van de verantwoordelijke of de bewerker. Daarmee is het bereik van dit artikel minder ruim dan van artikel 43 onder e Wbp, dat bijvoorbeeld ook de belangen van werknemers beschermt. Van belang is (anders dan artikel 43 onder e Wbp) dat de derde-belanghebbende voorafgaand aan het voldoen aan een verzoek om inzage wordt ingelicht over de voorgenomen verstrekking zodat hij daar eventueel tegen in het geweer kan komen. Eventueel kan de verantwoordelijke zelf de bezwaren van overige belanghebbenden via artikel 43 onder e Wbp honoreren. Het is merkwaardig dat een werknemer in dit verband niet hoeft te worden ingelicht. Eveneens merkwaardig is dat de werkgever geen verplichting onder de Wbp heeft om op grond van belangen van de overige belanghebbenden inzage op basis van artikel 43 onder e te beperken. Overigens kan te ruimhartige inzage een onrechtmatige daad opleveren ten opzichte van de benadeelde.⁹⁴

3 De procedurele aspecten van het inzagerecht

3.1 Is sprake van onredelijke frequentie van verzoeken?

Op grond van artikel 35 lid 1 Wbp kan de betrokkene 'met redelijke tussenpozen' verzoeken om inzage in zijn gegevens. Als gevolg hiervan is het de betrokkene niet toegestaan de verantwoordelijke meer dan gemiddeld en noodzakelijk te benaderen met verzoeken om informatie.⁹⁵ In de memorie van toelichting op de Wbp wordt aangegeven dat de zinsnede 'met redelijke tussenpozen' een zelfstandige weigeringsgrond inhoudt, die naast artikel 43 onder e Wbp kan worden ingeroepen.⁹⁶ Bij buitensporige verzoeken tot inzage kunnen immers de rechten en vrijheden van de verantwoordelijke in het geding zijn. Wat 'redelijke tussenpozen' zijn vermeldt de memorie van toelichting overigens niet. Het opnieuw indienen van een verzoek om inzage uitsluitend om een verlopen termijn ongedaan te maken kan ons inziens onder omstandigheden als onredelijk worden aangemerkt.

⁹⁰ Rb. Zutphen 20 augustus 2008, LJN BE8959.

⁹¹ HR 29 juni 2007, R06/163, LJN BA3529 (HBU).

⁹² P&I 2008-5, nr. 250 en 263.

⁹³ Rb. Utrecht, 286337 / HA RK 10-171, LJN BO5227.

⁹⁴ Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 26.

⁹⁵ Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 157.

⁹⁶ Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 157.

Als een antwoord van de verantwoordelijke uitblijft of de betrokkene het niet eens is met het antwoord kan de betrokkene een verzoekschrift indienen bij de rechtbank.⁹⁷ Dit moet gebeuren binnen zes weken na ontvangst van het antwoord van de verantwoordelijke. Indien de verantwoordelijke niet binnen de gestelde termijn heeft geantwoord, moet het verzoekschrift worden ingediend binnen zes weken na afloop van die termijn (in totaal dus 4 + 6 = 10 weken na het verzoek). Het verzoekschrift hoeft overigens niet door een advocaat te worden ingediend.⁹⁸

3.2 Is een verzoek om inzage voldoende gespecificeerd?

Het recht op inzage is ongeclausuleerd. Dat betekent dat een verzoeker zijn verzoek in beginsel niet hoeft toe te lichten.⁹⁹ Enige toelichting kan echter ook in het belang van de verzoeker zijn. Een toelichting op het inzageverzoek stelt de verantwoordelijke in staat gericht te zoeken en verkleint de kans dat een verantwoordelijke niet in staat is om alle relevante gegevens te lokaliseren. Het staat de verantwoordelijke ook vrij om te vragen naar de achtergronden van het verzoek en naar eventueel andere gegevens om de gevraagde gegevens te kunnen terugvinden. Van beide partijen kan worden verwacht dat zij zich redelijk en billijk ten opzichte van elkaar opstellen (artikel 6:2 en 6:248 BW). Van de betrokkene kan in sommige gevallen dus enige richting worden verlangd. Dit uitgangspunt is onder meer uitgewerkt in de door de privacytoezichthouder goedgekeurde Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen.¹⁰⁰ Hierin is opgenomen dat de betrokkene bij een verzoek om een bandopname de financiële instelling dient te informeren over ten minste de datum, tijdstip en relevante telefoonnummers dan wel een andere indicatie om het zoeken te vergemakkelijken om deze zodoende in staat te stellen de betreffende opnames te traceren. Achtergrond hiervan is dat afhankelijk van het voicelogging-systeem slechts kan worden gezocht indien bij benadering de data van de betreffende gesprekken bekend zijn. Het volledig moeten af luisteren van alle tapes kan met een beroep op de redelijkheid en billijkheid leiden tot toepassing van de exceptie van artikel 43 onder e Wbp of een beroep mogelijk maken op artikel 3:13 BW (misbruik van recht).

3.3 Heeft verzoeker zich afdoende gelegitimeerd?

De identiteit van degene die een verzoek om inzage doet dient op deugdelijke wijze te worden vastgesteld.¹⁰¹ Op deze wijze wordt voorkomen dat iemand door het gebruik van de naam van een ander gegevens over deze persoon krijgt.¹⁰² Daarbij speelt ook de mate van vertrouwelijkheid van de gevraagde gegevens een rol. Dat kan inhouden dat de gemachtigde (ook als het een advocaat betreft) van de betrokkene een machtiging en een kopie van het identiteitsbewijs van de betrokkene moet verstrekken.¹⁰³ In een zaak tegen het BKR oordeelde het Hof Arnhem dat de door het BKR ten opzichte van een gemachtigde gehanteerde legitimatieprocedure niet disproportioneel was.¹⁰⁴ Ten aanzien van minderjarigen geldt de regeling van artikel 7 lid 3 Wbp. Het recht op inzage wordt dan door de wettelijke vertegenwoordigers uitgeoefend.

3.4 Inzage door middel van een afschrift of overzicht?

Het is de vraag of bij het voldoen aan een verzoek om inzage een overzicht moet worden verstrekt dan wel een afschrift.

In de explanatory memorandum van de Europese Commissie bij het voorstel voor de Privacyrichtlijn bij artikel 12, is nadrukkelijk opgenomen dat het aan de lidstaten zelf wordt overgelaten op welke wijze inzage in de persoonsgegevens aan de betrokkene dient te worden gegeven.¹⁰⁵ Daarbij moet wel het uitgangspunt van de strekking van het inzagerecht worden meegenomen.¹⁰⁶ Artikel 35 lid 2 Wbp spreekt (net als zijn voorganger de Wpr) van een 'overzicht van persoonsgegevens' en niet van een kopie/afschrift van documenten waarin deze persoonsgegevens worden verwerkt. Dat zou betekenen dat als uitgangspunt geen afschriften hoeven te worden verstrekt. De Wbp schrijft dat immers niet voor. In het kostenbesluit bij de Wpr en later bij de Wbp is overigens onder meer vanwege de hoge kosten van afschriften in de medische sector een hogere vergoedingsmogelijkheid voor inzage door middel van afschriften in het leven geroepen. Doordat in de kostenbesluiten over afschriften wordt gesproken in plaats van overzicht-

97 Dit is bepaald in artikel 46 Wbp. Het gaat hier om een beslissing anders dan genomen door een bestuursorgaan. De derde afdeling van de vijfde titel van het Tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is van overeenkomstige toepassing.

98 Dit volgt uit artikel 46 lid 4 Wbp. Uit artikel 278 lid 3 Rv in verbinding met artikel 362 Rv is bepaald dat een beroepschrift moet zijn ondertekend door een daartoe bevoegde advocaat en door deze moet worden ingediend. Het Hof Amsterdam heeft bepaald dat dit ook geldt voor het indienen van een beroepschrift: 'Weliswaar ontbreekt een gelijkkluidende wettelijke bepaling ten aanzien van het indienen van een beroepschrift, hieraan kan evenwel niet de conclusie worden verbonden dat de wetgever deze bevoegdheid in beroep enkel aan een advocaat heeft willen toekomen.' Zie Hof Amsterdam, *IJN* BR3020.

99 Vergelijk de memorie van antwoord (Eerste Kamer) bij de Wpr: *Kamerstukken I* 1987/88, I, nr. 19095, 2B, p. 10.

100 Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen d.d. 13 april 2010, artikel 8.5.4.

101 Artikel 37 lid 2 Wbp.

102 Zie *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 161.

103 Van Dijk e.a. (red.), *Uitsprakenbundel Wet bescherming persoonsgegevens*, Den Haag: Sdu 2009. Zie nr. 37.1.

104 Rb. Arnhem 6 oktober 2008, *IJN* BF5923.

105 Explanatory memorandum van de Europese Commissie van 13 september 1990 bij het voorstel voor de Privacyrichtlijn (COM(90)314 final – SYN 287 en 288, p. 29-30). Zie in dit kader ook RvS 1 augustus 2012, 201108135/1/A3 en 201110165/1/A3, r.o. 2.23.

106 Vgl. zaak C-553/07 (*Rotterdam/Rijkeboer*).

ten is wel geopperd dat het inzagerecht inhoudt dat een afschrift moet worden verschaft.¹⁰⁷

De vraag of het inzagerecht ook het recht op een kopie omvat is aan de orde gekomen in de Dexia- en HBU-uitspraken. De Hoge Raad oordeelt dat het recht op inzage, het recht op een kopie kan omvatten. De Hoge Raad overweegt in 3.6 van het HBU arrest: 'Verder zal de verantwoordelijke bij de voldoening aan de door artikel 35 lid 2 Wbp op haar gelegde verplichting om aan de betrokkene een volledig overzicht van de verwerkte persoonsgegevens te verschaffen niet mogen volstaan met de verstrekking van globale informatie, doch zal zij alle relevante informatie over de betrokkene moeten verschaffen, hetgeen, afhankelijk van de omstandigheden, vaak zal kunnen en zo nodig op aanwijzing van de rechter zal moeten – gebeuren door het verstrekken van afschriften, kopieën of uittreksels.' De Hoge Raad oordeelt dus dat in het verlengde van een gelijkkluidend advies van het CBP, het soms onvermijdelijk is om inzage te verschaffen in de vorm van een kopie. Uit het oordeel van de Hoge Raad volgt naar onze mening dus niet dat per definitie een kopie moet worden verstrekt. Ook op andere gronden hoeft overigens niet altijd een kopie te worden verstrekt. De verantwoordelijke hoeft bijvoorbeeld geen gegevens aan de betrokkene te verstrekken waarover de betrokkene reeds beschikt en aan de hand waarvan hij zich reeds een oordeel heeft kunnen vormen. Zie rechtsoverweging 3.4 van Dexia I en II: '(...) dat Dexia aan [verweerder] geen gegevens behoeft te verstrekken waarover hij reeds beschikt en aan de hand waarvan hij zich reeds een oordeel heeft kunnen vormen.' De verantwoordelijke fungeert met andere woorden niet als 'administrateur' van de betrokkene, die zo nu en dan panklaar een map met geordende informatie dient aan te reiken.

De opvatting dat de Wbp geen absoluut recht op een kopie geeft is ook bestendige lijn van de Raad van State. Zo oordeelt de Raad van State in een recente uitspraak dat een school heeft voldaan aan de verplichtingen op grond van artikel 35 Wbp door de ouder in de gelegenheid te stellen het schooldossier van de zoon in te zien.¹⁰⁸ Zie rechtsoverweging 2.6.1: 'Zoals hiervoor is overwogen, diende het verzoek gelet op de bewoordingen te worden opgevat als gedaan ingevolge artikel 35 van de Wbp. Deze wet verplicht niet tot het verstrekken van afschriften van de beschikbare gegevens.' De Raad van State had reeds, in een zaak waarin door een asielzoeker onder meer om inzage in minuten was gevraagd geoordeeld dat de Wbp niet voorziet in een recht op inzage in stukken waarin de persoonsgegevens zijn opgenomen.¹⁰⁹ Dit is in lijn met een eerdere uitspraak van de Raad van State waarin de Raad oordeelde dat het beroep op het inzagerecht niet openstaat wanneer de stukken ook op

andere wijze kunnen worden verkregen.¹¹⁰ 'Zoals de Afdeling ook eerder heeft overwogen (...) voorziet de Wbp niet in een onverkorte aanspraak op inzage in alle stukken waarin persoonsgegevens zijn opgenomen.'¹¹¹ Die inzage is slechts geboden, indien niet op andere wijze adequaat in kennisgeving van die gegevens kan worden voorzien, dan wel mededeling van de herkomst daarvan, behoudens toepasselijkheid van de in artikel 43 van de Wbp vervatte weigeringsgronden.'

De Rechtbank Middelburg stelde in de eerder in onderdeel 2.1 van dit artikel genoemde uitspraak dat het recht op inzage uit de Wbp door de Hoge Raad en de Raad van State anders wordt uitgelegd: de Hoge Raad hanteert een ruim inzagerecht, terwijl de Raad van State juist uitgaat van een beperkt recht op inzage. Ook Overkleef-Verburg gaat uit van een groot verschil in de visie van de Hoge Raad en Raad van State, en noemt de uiteenlopende wijze waarop artikel 35 Wbp wordt uitgelegd zelfs onaanvaardbaar.¹¹² De Raad van State is echter van mening dat de visie van de Hoge Raad en de Raad van State niet van elkaar verschillen. De Raad van State merkt op: 'Anders dan de Rechtbank Middelburg leidt de Afdeling uit voormeld arrest van de Hoge Raad van 29 juni 2007, welk arrest overigens is gewezen in een civiele procedure en als zodanig geen betrekking heeft op de materie als hier aan de orde, niet af dat dit rechtscollege van oordeel is dat een recht bestaat op het verkrijgen van afschriften van documenten. In dat arrest staat niet meer dan dat het verschaffen van een volledig overzicht zal kunnen gebeuren door het verstrekken van afschriften, kopieën of uittreksels en soms op aanwijzing van de rechter zal moeten. Dit laatste komt overeen met het oordeel van de Afdeling dat inzage in stukken moet worden verleend als het niet mogelijk is op andere wijze adequaat te voorzien in kennisgeving van de persoonsgegevens. Beide rechtscolleges zijn derhalve van oordeel dat, om te voldoen aan de in artikel 35, tweede lid, van de Wbp neergelegde verplichting, niet kan worden volstaan met het verstrekken van globale informatie over de verwerkte persoonsgegevens.' Nu volgens de Raad van State klaarblijkelijk onduidelijkheid bestaat over de reikwijdte van het inzagerecht heeft de Raad van State, evenals de Rechtbank Middelburg, aan het HvJ EU gevraagd of artikel 12 van de Privacyrichtlijn een recht op een afschrift van stukken omvat, of dat het voldoende is dat een volledig overzicht in begrijpelijke vorm wordt verstrekt van de persoonsgegevens die in de desbetreffende stukken zijn verwerkt. Het wachten is op het antwoord.

Kortom, artikel 35 Wbp lijkt op basis van de huidige jurisprudentie geen grondslag te bieden voor een 'absoluut' recht op verstrekking van kopieën. Wel staat vast dat in ieder geval onder omstandigheden een beroep op artikel

107 Artikel 3 van het Besluit kostenvergoeding rechten betrokkene Wbp van 13 juni 2001 (*Stb.* 305) en HR 29 juni 2007, R06/163, r.o. 3.3 (f), *LJN* BA3529 (*HBU*).

108 RvS, 201107185/1/A3, *LJN* BW8137.

109 RvS, 201005110/1/H3, *LJN* BP2831.

110 RvS 19 oktober 2011, *LJN* BT8554.

111 RvS 24 januari 2007, nr. 200600780/1.

112 ABRvS 2 februari 2011, zaaknr. 201005110/1/H3, *LJN* BP2831.

35 Wbp een recht op een kopie met zich brengt. Van beide partijen kan worden verwacht dat zij zich redelijk en billijk ten opzichte van elkaar opstellen (zie ook artikel 6:2 en 6:248 BW). De betrokkene moet, binnen de grenzen der redelijkheid, zo precies als mogelijk aangeven van welke documenten hij een overzicht en van welke documenten hij (ook) een kopie wil, terwijl de verantwoordelijke deze informatie vervolgens zo transparant als mogelijk moet aanreiken.

3.5 Kennisneming vooraf door de rechter

Artikel 46 lid 6 voorziet in de mogelijkheid dat de rechter kennisneemt van stukken. Daarbij wordt verwezen naar de artikelen 8:29 en 8:45 van de Algemene wet bestuursrecht. De bepaling biedt de rechter de mogelijkheid om door kennisneming van de stukken zich een beeld te vormen van de juistheid van de onderbouwing van een weigering van een verantwoordelijke om inzage te geven. Of deze procedure ook bruikbaar is voor de civiele praktijk is echter maar de vraag omdat daar conform het fair trial-beginsel van artikel 6 EVRM het uitgangspunt is dat beide procespartijen een gelijke informatiepositie hebben.¹¹³ Anderzijds biedt artikel 22 Rv ruimte voor de rechter om stukken op te vragen.¹¹⁴

4 De verordening en het recht op inzage

De Europese Commissie werkt aan de herziening van de huidige Richtlijn 95/64/EG.¹¹⁵ Het betreft het voorstel voor een verordening voor de verwerking van persoonsgegevens ('de ontwerpverordening'). Eind november 2011 was al een voorontwerp uitgelekt.¹¹⁶ Het voorstel van de Europese Commissie is momenteel in behandeling bij het Europees Parlement. Het parlement kan de tekst nog wijzigen. In dat kader doen burgerrechtenorganisaties, bedrijfsleven en wetenschappers momenteel suggesties tot 'aanpassing' van de tekst. Uiteindelijk moet de verordening worden goedgekeurd door de Raad van Ministers. De verwachting is dat de regelgeving niet voor 2015 in werking zal treden.

Het recht op inzage is in de ontwerpverordening vastgelegd in artikel 15. Op basis van de verordening kan de betrokkene altijd (dus niet met redelijke tussenpozen zoals nu vastgelegd in de richtlijn) inzage verzoeken in de verwerking van zijn persoonsgegevens.¹¹⁷ Naast uitsluitel over het al dan niet bestaan van verwerkingen van hem betreffende gegevens, de doeleinden voor de verwerking, de betrokken categorieën persoonsgegevens waarop de verwerking betrekking heeft en de ontvangers of categorieën van ontvangers moet door de verantwoordelijke ook worden aangegeven: (i) hoe lang de persoons-

gegevens worden bewaard; (ii) dat de betrokkene het recht op correctie en verzet heeft; (iii) dat de betrokkene het recht heeft een klacht in te dienen bij de toezichthoudende autoriteit, waarbij de contactgegevens van de toezichthoudende autoriteit moeten worden vermeld; en (vi) het belang en de voorziene gevolgen van de verwerking op zijn minst in het geval van maatregelen in geval van profilering als vastgelegd in artikel 20 van de ontwerpverordening. Verder is opgenomen (net zoals in Richtlijn 95/46/EG het geval is) dat de betrokkene het recht heeft op verstrekking van de persoonsgegevens die over hem worden verwerkt, alsmede de beschikbare informatie over de oorsprong van de gegevens. In een eerdere versie van de ontwerpverordening was overigens opgenomen dat de betrokkene een recht had op een kopie, maar dat is weer uit de tekst verwijderd. De formulering zoals deze nu in de ontwerpverordening is opgenomen komt exact overeen met de tekst van de huidige Richtlijn 95/46/EG. Uit het expliciet toevoegen van het recht op kopie aan de eerdere versie van de ontwerpverordening zou kunnen worden afgeleid dat een dergelijk absoluut recht niet bestaat op basis van de huidige Richtlijn 95/46/EG. De Commissie krijgt verder de bevoegdheid om: (i) nadere criteria en eisen te stellen aan de wijze van verstrekking van de persoonsgegevens; en (ii) standaardformulieren en procedures op te stellen ten aanzien van de inzageprocedure, onder meer met betrekking tot het nagaan van de identiteit van de betrokkene en de verstrekking aan de betrokkene. Hierbij kan rekening worden gehouden met specifieke kenmerken en behoeften van de branche of de omstandigheden van de verwerking zelf. Aan de uitzonderingen op de rechten van betrokkenen (zoals het recht op inzage) is ten opzichte van Richtlijn 95/46/EG in de ontwerpverordening een grond toegevoegd. Inzage hoeft niet te worden gegeven indien dat niet wenselijk is met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van schendingen van de beroepsregels voor gereguleerde beroepen.¹¹⁸ Artikel 12 van de ontwerpverordening bepaalt dat: (i) door de verantwoordelijke een mechanisme voor het doen en de beantwoording van inzageverzoeken moet worden geïmplementeerd; (ii) indien sprake is van een elektronische verwerking van persoonsgegevens, het verzoek om inzage door de betrokkene ook elektronisch moet kunnen worden gedaan; (iii) de verantwoordelijke zonder vertraging en in ieder geval binnen 1 maand dient te antwoorden of naar aanleiding van het verzoek actie is ondernomen door de verantwoordelijke en dient inzage te zijn verstrekt; (iv) het overzicht schriftelijk dient te worden verstrekt; (v) in het geval het verzoek elektronisch is gedaan het antwoord elektronisch dient te worden gegeven, tenzij de betrokkene anders verzoekt.

113 E.J. Daalder, 'Kennisneming door de rechter van vertrouwelijke stukken buiten partijen om', *Tijdschrift voor Toezicht* (2) 2011-4, p. 56-61.

114 Vgl. HR 11 juli 2008, NJ 2009, 451 en Hof Amsterdam, LJN BU9550, r.o. 2.10.

115 Regulation of the European parliament and of the council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Brussels, 25 januari, 2012/0011 (COD).

116 Regulation of the European parliament and of the council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Brussels, 29 november 2011, version 56.

117 Artikel 15 onder 1 ontwerpverordening: 'The data subject shall have the right to obtain from the controller at any time (...).'

118 Artikel 21 lid 1 onder d ontwerpverordening.

De sancties op overtreding van de verordening worden pittig.¹¹⁹ Wordt opzettelijk of uit nalatigheid niet voldaan aan het bepaalde omtrent het recht op inzage, door: (i) geen mechanisme voor de beantwoording van inzageverzoeken te hebben ingevoerd; of door (ii) niet afdoende spoedig; of (iii) niet in de juiste format conform het bepaalde in artikel 12 lid 1 en 2 te antwoorden, dan kan de toezichthouder een administratieve boete opleggen van maximaal € 250 000 of 0,5% van de jaarlijkse wereldwijde omzet.¹²⁰ Indien opzettelijk of uit nalatigheid geen inzage wordt verstrekt dan kan door de toezichthouder een administratieve boete worden opgelegd van maximaal € 500 000 of 1% van de jaarlijkse wereldwijde omzet.¹²¹

5 Conclusie

Het inzagerecht lijkt onder omstandigheden welhaast hoge wiskunde. Dat doet denken aan een uitspraak van de Rechtbank Utrecht uit een al enigszins grijs verleden.¹²² De rechtbank betoogde in een uitspraak uit 1993 die handelde over de toepasselijkheid van de Wet persoonsregistraties als volgt: 'In deze beschermingsgedachte van de geregistreerde past het niet om die eenvoudige toegankelijkheid van de rechter te bemoeilijken met een complexe en tot subtiele onderscheidingen leidende voorvraag of een registratie nu wel of niet onder de werking van de WPR valt. De praktijk heeft behoefte aan eenvoudige criteria die zonder omslachtige vaststellingen en redeneringen het antwoord op de vraag behoren te geven of een registratie onder de WPR valt.' Wij onderschrijven de wenselijkheid van en het verlangen naar heldere wetgeving, waarbij vooropstaat dat sprake moet zijn van een rechtvaardige belangenafweging, waarbij zowel met de belangen van de betrokkene als van de verantwoordelijke rekening gehouden moet worden.

De Wbp kent aan de betrokkene het recht toe op inzage. Als tussen de verantwoordelijke en de betrokkene een verschil van mening bestaat over de omvang van het recht op inzage komt men in een omvangrijke checklist terecht.

Eerst moet worden nagegaan of sprake is van persoonsgegevens. Het HvJ EU zal in dat kader de vraag moeten beantwoorden of een juridische analyse kan worden aangemerkt als persoonsgegevens. Vervolgens moet worden nagegaan of de uitzondering van persoonlijk gebruik verdere toepassing van de Wbp uitschakelt. Daarna komt de vraag aan de orde of de verantwoordelijke een beroep kan doen op een van de uitzonderingen van artikel 35 en artikel 43 van de Wbp. Vaak zal sprake zijn van een stelsel van overlappende weigeringsgronden.

Ook procedureel moet er aan het nodige worden voldaan. Er mag geen sprake zijn van een onredelijke frequentie

van de verzoeken, de identiteit van de betrokkene moet afdoende vaststaan, en van de betrokkene kan onder omstandigheden worden verlangd dat het verzoek nader wordt gespecificeerd. Bij de beantwoording door de verantwoordelijke doet zich de vraag voor of het inzagerecht ook een absoluut recht op een kopie omvat. Het HvJ EU zal hierover door beantwoording van prejudiciële vragen duidelijkheid gaan verschaffen.

Tot slot wordt het gelet op de wijzigingen in de komende verordening, die ook het inzagerecht treffen, van belang goede procedures voor de beantwoording van de inzageverzoeken in te regelen. Alleen al de flinke administratieve boetes die kunnen worden opgelegd nopen hiertoe.

¹¹⁹ Zie artikel 78 en 79 ontwerpverordening.

¹²⁰ Zie artikel 79 lid 4 ontwerpverordening.

¹²¹ Zie artikel 79 lid 5 ontwerpverordening.

¹²² Rb. Utrecht 12 mei 1993, *Computerrecht* 1993, 6, p. 259.